



Вітаємо нову зміну політехніків!

31 серпня в нашому університеті відбулася чудова подія — посвята в студенти. Це одна з прекрасних традицій Харківського політеху, яка народилася понад півстоліття тому! Цього року це яскраве свято відчинило двері понад 2 тисячам юних політехніків, тим, кому у майбутньому неодмінно бути відомими конструкторами, керівниками великих підприємств, вченими, педагогами, економістами та політиками...

Як і щороку, урочисто пройшли колони першокурсників усіх факультетів разом із викладачами. У цю мить хвилювалися і самі вчорашні абітурієнти, і їх батьки, які прийшли поздоровити своїх дітей. Молодь радісно чекала на привітання ректора та високих гостей. Колективи Палацу студентів нашого університету теж підготували для першокурсників свої творчі подарунки!

Ректор НТУ «ХПІ», член-кореспондент НАНУ, д. т. н., професор Євген Іванович Сокол у своєму зверненні відзначив, що сьогодні до багатотисячної сім'ї політехніків ми приймаємо нове покоління студентів, яке буде продовжувати славетні традиції Харківського політехнічного. Ректор побажав першокурсникам успіхів у навчанні. Він закликав, що в університеті, де створені всі можливості для розвитку кожної особистості, вони отримають найпередовіші знання, які відповідають усім запитам сучасного ринку праці, як у нашій країні, так і за кордоном.

Після промови ректора політехніки поклали квіти до пам'ятника першому директору нашого університету В.Л. Кирпичову.

У цей урочистий день молоду зміну політехніків вітали почесні гості.

Заступник директора Департаменту науки і освіти Харківської обласної державної адміністрації Олександр Олегович Труш поздоровив студентів та викладачів зі святом та передав вітання від голови ХОДА Юлії Олександрівни Світличної. Вона зазначила, що ХПІ — один із потужних вузів України, про що свідчать результати багатьох вітчизняних рейтингів. Харківський політехнічний по праву займає одне з перших місць серед закладів освіти, що впливають на розвиток нашого міста та області. Його випускники затребувані на провідних підприємствах нашої держави.

У своїй вітальній промові Голова Північно-Східного наукового центру НАН України, заступник голови наглядової ради НТУ «ХПІ» Володимир Петрович Семиноженко поздоровив першокурсників із початком студентського життя. Він відзначив, що саме в ХПІ — флагмані вітчизняної технічної освіти — можна отримати академічні знання. І хоча цей шлях не буде легким, треба бути сміливим у досягненні своєї мети.

Студентів благословив єпископ Харківський та Богодухівський Владика Митрофан (УПЦ КП).

Дорогі першокурсники! Від цього святокового дня Чаша знань, вогонь у якій запалив ректор, належить вам! Саме вам передали ключ знань наші кращі випускники! Хай здійсняться всі ваші прекрасні і сміливі мрії, які ви загадали, коли високо у небо здіймалися легкі повітряні кульки! Великих вам успіхів і щасливих студентських років!

Фото В. Таємницького.



КОНФЕРЕНЦІЇ

«Проблеми автоматизованого електропривода. Теорія і практика» та «Силов електроніка та енергоефективність»

XXIII спільна Міжнародна науково-технічна конференція з такою назвою відбудеться з 12 по 16 вересня в НТУ «ХПІ». Вона присвячена 150-річчю від дня народження засновника української електротехнічної школи Павла Петровича Копняєва (див. 2 і 3 стор. цього випуску «Політехніка»).

Організаторами конференції стали Міністерство освіти і науки України, Українська асоціація інженерів-електриків, Інститут електродинаміки НАН України, Національний технічний університет «ХПІ», Національний технічний університет України «КПІ», Магдебурзький університет Отто фон Геріке. Тут зустрінуться провідні вчені з різних міст України, Білорусі, Німеччини, Грузії, Польщі, Естонії.

Робочі мови конференції — українська, російська, англійська та німецька. Тут будуть

працювати 7 секцій: «Теоретичні питання автоматизованого електропривода», «Силов електроніка та енергоефективна електроенергетика», «Енергоефективність електромеханічних систем», «Системи керування і контролю перетворювачів електроенергії», «Електромагнітна сумісність та якість електроенергії», «Сучасні системи промислового автоматизованого електропривода, компоненти, діагностика», «Освіта (спец. 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка») і історія електротехніки».

В рамках конференції також буде проведено конкурс доповідей молодих вчених серед учасників до тридцяти років. Він проводиться за підтримки Міністерства освіти і науки України, Української асоціації інженерів-електриків та Німецької служби академічних обмінів (DAAD).

ГОВОРЯТЬ ПЕРШОКУРСНИКИ

Марія Федорчук (СГТ факультет): «Мене переповнюють емоції! Я рада, що стала студенткою Харківського політехнічного! Університет вражає мене з кожним днем все більше і більше: його корпуси величні, територія затишна і доглянута, мої нові знайомі — студенти — контактні і веселі! Я і раніше чула багато хороших відгуків про Політех та його справедливих, чуйних і уважних до студентів викладачів! Мені дуже цікава моя спеціальність — психологія, вважаю її перспективною і потрібною людям. Я дуже хочу вчитися, і впевнена, що в моєму житті настає важливий і щасливий етап!»

Катерина Смагло (БФ факультет): «Моя спеціальність — «Менеджмент», а спеціалізація — «Зовнішня економічна діяльність». Я сподіваюся, що навчання в «англійській» групі допоможе мені досконало оволодіти і мовою, і спеціальністю. Мене приваблює те, що ми будемо вивчати ще одну іноземну мову — німецьку, яка мені дуже подобається. Я щаслива, що стала студенткою Політеху, мрію пройти стажування в Німеччині. Важливо, що у нас

є можливість отримати подвійний диплом, який напевно допоможе нам відбутися в житті!»

Вадим Шершньов (ФТ факультет): «Я познайомився з ХПІ ще на підготовчих курсах, де викладачі університету допомогли мені підготуватися до вступу у вуз. А ще свого часу тут на кафедрі двигунів внутрішнього згоряння навчався мій батько, який розповідав мені про Харківський політехнічний багато цікавого і корисного. Зараз я відчуваю велику відповідальність, адже я став дорослим і сам повинен планувати свої подальші дії у житті. Моя мета — стати висококваліфікованим спеціалістом у галузі поновлюваних джерел енергії, бо вважаю цю спеціальність дуже перспективною».

Сергій Заграфопуло (ЕМ факультет): «Я щасливий, що став студентом одного з провідних вузів нашої країни! Хоча я вже знаю деяких викладачів, які проводили заняття на підготовчих курсах, сподіваюся зустріти тут ще багато цікавих людей. До ХПІ я вступив з єдиною метою — отримати якісні знання, і постараюсь докласти масу зусиль, щоб її досягти!»

Вклад профессора П. П. Копняева в создание

...Його дійсно можна вважати творцем електротехнічної школи в Україні...
Т. П. Губенко.



Приведенное выше высказывание профессора Тихона Павловича Губенко, обучавшегося и работавшего в Киевском (1924–1931 гг.), заведовавшего электротехническими кафедрами в Харьковском (1932–1938 гг.), Ташкентском (1938–1947 гг.), Львовском (1944–1971 гг.) политехнических институтах, относится к 1967 г. — году 100-летия со дня рождения П.П. Копняева. И действительно, роль П.П. Копняева в становлении в Украине высшего электротехнического образования, в определении научных направлений развития электротехники и в подготовке ученых и специалистов, обеспечивавших решение сложных научно-технических и практических задач начального этапа электрификации Украины, исключительно велика. Оценивая вклад ученых в развитие электротехнической школы в Украине, в 1980 г. руководители Института электродинамики НАН Украины А.К. Шидловский и А.Н. Милых среди имен выдающихся ученых поставили имя П.П. Копняева первым.

Громадянин, вчений, педагог

В кінці 1919 р. Раднарком прийняв рішення про створення електротехнічного факультету. Він був відкритий в кінці 1920 р. Представником студентства наші інституцькі організації призначили мене, і я був секретарем комісії зі створення електрофакультету. Мені доводилося часто бувати у Павла Петровича, я супроводжував його у відрядження в Москву. Завдяки цьому я мав щасливу можливість бачити його діяльність як вченого, педагога і організатора.

Професор П. П. Копняєв був чудовим лектором. Його лекції відзначалися чіткістю постановки питання, були насичені теоретичним матеріалом і практичними даними. У всіх учнів Павла Петровича збереглася світла пам'ять про нього — громадянина, вченого і педагога.

Доцент Ф. Ступель.

Приступив после окончания в 1898 г. в Германии Дармштадского электротехнического института к работе в Харьковском технологическом институте (первом высшем техническом учебном заведении в Украине), он добился увеличения для студентов механического факультета числа лекционных часов по электротехнике до 3-х в неделю, а также введения дополнительного факультативного курса по теории электричества. Под его руководством в 1899 г. было начато дипломное проектирование и подготовлены 5 первых в Украине инженеров-электриков. А в 1904 г. уже выполняется 25 дипломных проектов электротехнического профиля, как правило, связанных с реальными запросами промышленности и городского хозяйства.

В 1902 г. он лично преподавал 8 электротехнических дисциплин: основы электротехники, общую электротехнику, электрические машины постоянного и переменного тока, электрические измерения, электрические установки, расчеты электрических сетей, вел дипломное проектирование и подготовил к изданию учебник, в котором был обобщен материал по всем направлениям электротехники.

Его труды до 1917 г. были одними из первых учебных пособий по электротехнике не только в Украине, но и в России.

Павел Петрович понимал, что для обеспечения высокого уровня образования и научных исследований

необходимо создание современной материальной базы и использование опыта ведущих зарубежных вузов, и потому стремился познать и внедрить в ХТИ все лучшее и современное для того времени, относящееся к электротехнике: в теории, методике преподавания, в оснащении лабораторий, в содержании учебных дисциплин и во внедрении достижений электротехники в практику.

После возвращения со всемирной выставки в Париже в 1900 г. по его проекту в ХТИ стали создавать электрическую станцию, в лабораториях и аудиториях физического и химического корпусов было проведено электроосвещение, в механических мастерских вместо паровой машины поставили электропривод.

В 1910 г. вступили в работу машинный и измерительный кабинеты электротехнической лаборатории, оснащенные новейшими для того времени измерительными приборами: ваттметрами, амперметрами, вольтметрами и др. Наибольшее количество оборудования — личный подарок П.П. Копняеву от фирм «Сименс и Гальске», «Вестингауз», Общей электротехнической компании.

Научный вклад П.П. Копняева нашел отражение в более чем 50 работах, которые охватывают основные направления развития электротехники в Украине в начале XX столетия: общая электротехника; теории машин постоянного и переменного тока; метрология и измерения электрических величин; проблемы электрической тяги; расчет электрических сетей; электротехнические установки. Эти работы стали основой новых направлений научных исследований в области электротехники в ХТИ.

сти расчетов сложных электрических сетей П.П. Копняев произвел детальный анализ известных на то время методов и указал достоинства и недостатки каждого, он спрогнозировал рост нагрузок электрических станций. Как показало дальнейшее развитие энергетики, предвидение ученого сбылось.

О государственном мышлении П.П. Копняева, как организатора электротехнического образования, говорит тот факт, что сознавая возможности широкой электрификации, еще в 1900 г. он приходит к выводу о необходимости создания в ХТИ электротехнического факультета, в 1903 г. готовит предложения по его организации и в 1904 г. обращается с ними в отдел промышленных училищ (Санкт-Петербург), но там «указали на несвоевременность таких ходатайств». Повторное обращение в 1907 г. также не приносит нужного результата.

Тем не менее, Павел Петрович продолжает подготовку инженеров-электриков на механическом факультете. С 1900 по 1921 г. в ХТИ было выпущено около 160 специалистов с электротехническим профилем подготовки.

Большую научную и учебную работу Павел Петрович сочетал с активной общественной деятельностью. В 1907–1910 гг. он руководил комиссией по организации в Харькове первой Южнорусской электротехнической выставки. Он постоянный участник Всероссийских электротехнических съездов. В течение 20 лет работал в руководстве Южного общества технологов и редактировал издаваемые обществом «Ведомости».

В 1928 г. в Харькове состоялся 1-й Всеукраинский энергетический съезд, одним из организаторов и инициаторов которого был П.П. Копняев. Он был избран в президиум съезда и руководил комиссией по электротехническому образованию. О признании авторитета Павла Петровича говорит тот факт, что он был председателем электротехнической секции Всеукраинской ассоциации инженеров и членом Международной электротехнической комиссии.

Исполняя обязанности ректора в 1919–1920 гг., он продолжает прилагать усилия к открытию электротехнического факультета, и 21 января 1921 г. факультет был открыт, а П.П. Копняев стал его деканом. Следует отметить, что первый в Украине электротехнический факультет был открыт в Киевском политехническом институте в 1918 г. Но фактически

Висока майстерність

Вперше я почув лекції П.П. Копняєва в 1926 році. Він був видатним методистом, у якого багато чого могли б навчитися і сьогодні наші молоді викладачі.

Для нього екзамен, особливо з основ електротехніки, служив не тільки і не тільки для формальної перевірки знань студента, скільки для близького знайомства з ним і виявлення глибини розуміння студентом дисципліни, що він складає. Екзамен немовби перетворювався в остаточний етап стрункого і продуманого до найдрібніших деталей педагогічного процесу.

На екзамені Павло Петрович не тільки запитував студента, але й пояснював йому. Здавалося, що під час екзамену він хоче суворо перевірити не тільки студента, але й свою роботу як професора — організатора навчального процесу. Підготовка інженерів-електриків була улюбленою і основною справою життя Павла Петровича, і для цієї справи він не шкодував ні сил, ні часу.

Доцент С. Фертик.

выпуск специалистов-электротехников там производился лишь по одной специализации, а дипломное проектирование по электротехнике выполняли лишь 5–6 студентов в год.

Творець нової школи

«Коли професор П.П. Копняєв зайнявся будівництвом електрокорпусу (майбутній ХЕТІ), мені довелося звернутися до нього. Це було вже в 1928 році. Від Павла Петровича потрібна була допомога в зв'язку з тим, що в КПІ намічалось будівництво прибудови до головної споруди під електротехнічні лабораторії, що й було здійснено в 1930–1931 рр.

Востаннє я зустрівся з ним на 1-й Всесоюзній конференції з електроприводів. Це була виключно культурна, освічена людина, що чуйно ставилася до всіх, хто до неї звертався, і в той же час принципова, що вміла наполегливо провадити свої наукові думки. Завдяки йому в ХТИ були в свій час залучені до педагогічної науки видатні професори А.А. Потебня і В.М. Хрущов».

Т. Губенко, д. т. н., професор
Львівського політехнічного інституту.

Открытие электротехнического факультета в ХТИ имело большое значение для развития промышленности Украины. При создании плана ГОЭЛРО было выявлено, что к 1920 году энергетическое хозяйство Донбасса пришло в упадок. Мощность электростанций не удовлетворяла потребности промышленности в энергозатратах, требовались высококвалифицированные инженеры-электрики в большом количестве.

В состав факультета входили четыре кафедры: «Электрические машины», «Электрическое оборудование», «Общая электротехника», «Электрическая тяга». На факультете читались курсы по электрооборудованию фабрик и заводов, электрификации горной промышленности, электрическим сетям и линиям электропередачи, электрическим станциям и городским трамваям. Изучение специальных курсов проводилось в измерительной и электромагнитных лабораториях.

Контингент факультета в 1921/1922 учебном году составлял 276 человек, уже в первый год его существования состоялся выпуск высококвалифицированных специалистов. В первоначальном профессорско-преподавательском составе факультета было четыре профессора: П.П. Копняев, А.А. Потебня, В.М. Хрущев, С.А. Тейс и десять преподавателей, в основном ученики Павла Петровича: А.Я. Бергер, Л.Б. Гейлер, О.Б. Брон, В.А. Изьюров, В.Н. Кияница, А.Н. Кузнецов, Г.П. Леви, В.М. Хрущев, А.А. Потебня, С.А. Тейс, М.Ф. Перевозский, О.Х. Хинкулов.



Президиум I-го Всеукраинского энергетического съезда, г. Харьков.

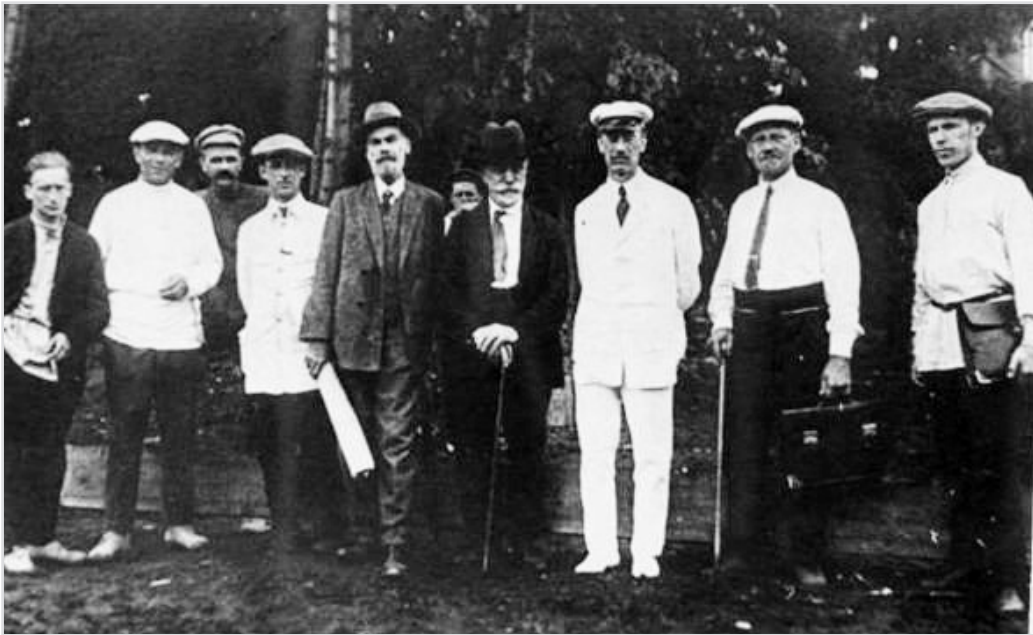
Факультет пользовался большой популярностью. Уже в 1921 г. на первый курс был принят 71 человек, а начиная с 1925 г. по 1929 г. принималось ежегодно по 130, общая численность достигла 402 человек, и с 1921 по 1930 гг. на факультете было подготовлено около 200 инженеров-электриков. В Украине это был период острой потребности в кадрах инженеров электротехнического профиля, и электрофакультет ХТИ, и его выпускники, а также ученики П.П. Копняева более ранних лет успешно решали задачи электрификации шахт, металлургического производства и развития электроэнергетики.

Особенно настоятельной становилась потребность в специалистах по электроприводу. До 1940 г. кафедра электропривода ХЭТИ была единственной в Украине, выпускающей инженеров электроприводчиков. И за 10 лет с 1930 г. по 1940 г. кафедрой было выпущено 586 инженеров, что в 2–4 раза превышало выпуски по другим специальностям. Харьков стал одним из ведущих центров электротехнической промышленности страны.

Одновременно с уверенностью в необходимости организации электротехнического факультета в 1900 г. у профессора П.П. Копняева появляется идея создать функционально профилированный корпус электротехнического факультета, и эта мечта, по свидетельству его дочери Е.П. Копняевой, становится для него «стержнем всей жизни». Архитектурное решение корпуса выполнил академик архитектуры А.Н. Бекетов — товарищ Павла Петровича. Хотя в 1924 г. проект в основном был завершен, к строительству приступили лишь в 1929 г., но к этому времени Павел Петрович почти ослеп из-за катаракты обоих глаз. Но, несмотря на это, он каждый день был на строительстве электрокорпуса. Его, почти слепого, можно было увидеть на крыше высоковольтного зала, на ступеньках. Он проверял ход и даже качество работ строительства. Он вникал в мельчайшие детали, например, лично начертил эскиз стоек для сидений амфитеатра 1-й аудитории электрокорпуса, которая сейчас носит его имя, и даже контролировал расчет моментов сил, действующих на откидные сиденья, чтобы они без большого шума и плотно подходили к стойкам. В 1931 г. операция на одном глазу удалась, и Павел Петрович смог увидеть свое детище, но уже был серьезно болен — его мучили сердечные приступы. В 1932 г. его не стало.

Заслуга П.П. Копняева в создании электротехнической школы в Украине заключается не только в личном вкладе практически в каждое из основных направлений развития электротехники того времени. Важнейшая его заслуга в том, что он воспитал плеяду учеников, ставших видными специалистами, учеными, руководителями новых научных направлений и школ. В рамках данной статьи невозможно достаточно полно описать вклад, сделанный в электротехническую науку учениками Пав-

электротехнической школы в Украине



Начало строительства электротехнического корпуса.
В центре А. Н. Бекетов и П. П. Копняев.

ла Петровича. Более подробно это описано в книге Е.Е. Тверитниковой. Отметим лишь некоторых из них. Это А.А. Потенба (1868–1935) — профессор, сын видного украинского ученого-филолога А.А. Потенба, один из первых дипломников П.П. Копняева, специалист в области электрического транспорта; В.Н. Хрущев (1882–1941) — Заслуженный профессор, академик, первый директор Института энергетики НАН Украины (ныне Институт электродинамики НАН Украины — флагман электротехнической науки в Украине); В.М. Кияница (1887–1979) — д. т. н., профессор, один из организаторов кафедры «Электропривод и автоматизация промышленных установок» Львовской политехники и заведующий кафедрой в 1944–1951 гг.; О.Я. Бергер (1894–1960) — Заслуженный деятель науки и техники, видный ученый в области турбогенеростроения; А.Н. Милых (1906–1985) — Заслуженный деятель науки и техники, директор института электродинамики НАН Украины, лауреат Государственной премии; Р.Л. Аронов (1897–1957) — д. т. н., профессор, заведующий кафедрой ХЭТИ (1938–1950); Ю.М. Файнберг (1900–1972) — д. т. н., профессор, под непосредственным руководством которого выполнялись наиболее сложные проекты электрификации машиностроительных и металлургических заводов (Харьковский турбогенераторный, Мариупольский и Днепродзержинский трубопрокатные цеха и др.); Г.П. Леви (1883–?) — видный специалист в области горно-металлургического электрооборудования, доцент электротехнического факультета ХТИ, ставший в 1930 г. первым заведующим кафедрой электропривода Московского энергетического института.

Особо следует выделить легендарного главного инженера Харьковско-го треста «Тяжпромэлектропроект» Н.В. Копытова (1902–1986), талант которого проявился в решении на высоком научном уровне многих наиболее актуальных для страны практических задач и в способности зажечь жажду научного творчества у многих работавших с ним электротехников.

Ученики П.П. Копняева сыграли важную роль в развитии электротехнической науки, электрификации страны, создании электротехнических школ, научно-технических центров и производств не только в Харькове, но и в других городах. Это произошло, главным образом, потому, что ХЭТИ во время войны эвакуировался с эшелонами ХЭМЗа в разные города Урала, Поволжья, Сибири и Средней Азии. Благодаря этому представители харьковской электротехнической школы профессора П.П. Копняева оказали большое влияние на формирование электротехнических центров в Свердловске, Магнитогорске, Кемерово, Уфе, Прокопьевске, Чебоксарах, Челябинске. Велика роль выпускников ХЭТИ в создании в 1942 г. в Москве по решению государственного ко-

митета обороны государственного союзного проектно-монтажного треста (ПМТ), который впоследствии стал ведущим учреждением СССР по электроприводу — институтом «ВНИИэлектропривод». Директор Института М.И. Юньков писал: «Интеллектуальным ядром проектно-конструкторского бюро треста явились специалисты ХЭМЗа, имеющие большой опыт создания и производства электроприводов». И этими специалистами были ученики П.П. Копняева и ученики его учеников.

Выше упоминалось о влиянии электротехнической школы профессора П.П. Копняева на другие электрические школы. В Харьковском политехническом заочном институте Петровичем направления получили дальнейшее развитие. Радиотехническая лаборатория преобразовалась в радиотехнический факультет, ставший впоследствии важной основой вуза, ныне известного как Харьковский национальный университет радиоэлектроники, а также Института ионосферы с комплексом радаров некогерентного рассеяния,

Вшанувати пам'ять видатного вченого

«...Він всіляко пробуджував нашу ініціативу, але без дрібної опіки і підказування. Запам'ятався такий випадок. Він дав мені завдання – поставити нову роботу з потенціального регулятора. Такого в лабораторії не було. Треба було зробити його самому з якогось асинхронного двигуна з контактними кільцями і зібрати схему роботи під навантаженням. Коли я доповідав професору і демонстрував закінчену роботу, він посміхався у вуса, і це було найкращою оцінкою».

Професор, д. т. н. О. Бергер, учень П. П. Копняєва.

национального достояния Украины. Электромашиностроительный факультет обеспечил кадры для кафедры автоматики и телемеханики и кафедры электронных вычислительных систем (ЭВМ). В свою очередь, кафедра ЭВМ стала основой нового факультета компьютерно-информационных технологий (КИТ). А кафедра электропривода — кафедры промышленной электроники (ныне кафедра

Про мого батька

«...Остання його консультація за кілька днів до смерті була дана інженерам машинної лабораторії В. Г. Константєвій і Герану. Вони прийшли стривожені: перекриття може не витримати важкого агрегату. Батько заспокоїв їх, з'ясувавши, в якому місці, на якій відстані від стіни закладено додаткову балку. Після закінчення будови всі, в тому числі і я, молодий інженер із устаткування, забули про неї, а він один пам'ятав. Він віддав нашому інституту всі сили, знання, любов, життя».

О. Копняєва, асистент кафедри «Електричні вимірювання».

промышленной и биомедицинской электроники). Благодаря предвидению П.П. Копняевым перспективы развития электротехнической науки, спроектированный им электрокорпус и в настоящее время оказался способным вместить три электротехнических факультета, 15 кафедр и более 40 лабораторий.

О личных качествах Павла Петровича. Он принадлежал к числу ученых, которые оказывают сильное воздействие на окружающих не только своими научными достижениями, но и личным обаянием, благородством, неподкупностью убеждений, гражданским мужеством. В 1904 г. в знак протеста против массового исключения участвовавших в стачке студентов, он подает в отставку и возвращается в ХТИ лишь в 1907 г. после увольнения реакционного министра образования Л.А. Кассо. В 1919 г., когда революционно настроенные студенты приняли решение прекратить занятия и закрыть институт, он собрал Совет преподавателей, который отменил решение студентов, и работа института была возобновлена. Павел Петрович занимает твердую гражданскую позицию и в годы интенсивного становления и реформирования высшей школы (1920–1932), работая в центральной комиссии над созданием новых учебных планов и программ, нацеленных на повышение теоретического уровня подготовки инженеров при хорошей производственной практике.

Павла Петровича отличали высокая культура и разносторонность интересов. Он владел несколькими иностранными языками, любил поэзию и писал стихи, играл на фортепиано, понимал и ценил юмор. Интересовался отечественной и иностранной литературой, философией, астрономией, политикой. Увлекался фотографией и достиг в этом большого мастерства. По свидетельству М.Д. Копняевой, он был «кристально чистым и исключительно правдивым человеком». Но при всей своей интеллигентности, как отмечали его ученики, он проявлял твердость, целеустремленность и настойчивость в решении принципиальных вопросов, как в науке, так и в обыденной жизни.

В 1926 г. П.П. Копняеву было присвоено звание Заслуженный профессор Украины.

Учитывая огромный вклад Заслуженного профессора П.П. Копняева в создание электротехнической школы в Украине на этапе ее становления, Украинской ассоциацией инженеров-электриков и Ученым советом НТУ

«ХПИ» было принято решение о создании ученому памятника. Вклад в его реализацию внесли НТУ «ХПИ» и региональные отделения УАИЭ Харькова, Киева, Донецка, Львова, Одессы, Кременчуга, Днепродзержинска, Кривого Рога, Запорожья. 21 января 2011 г. в день 90-летия открытия в ХТИ созданного усилиями ученого электротехнического факультета в построенном по его проекту электротехническом корпусе памятник был открыт.

На открытии встретились внуки двух создателей корпуса: профессора П.П. Копняева — доктор физ.-мат. наук, профессор А.Д. Брюно и академика А.Н. Бекетова — доктор физ.-мат. наук Г.С. Рофе-Бекетов (на снимке). Памятник был установлен перед 1-й аудиторией электрокорпуса, носящей имя профессора П.П. Копняева В заключение уместно привести слова одного из его учеников, видного ученого в области электроаппаратостроения О.Б. Брона: «Есть люди науки, которые, кроме способности глубоко проникать в научные проблемы, хотят и умеют общаться с людьми, передавать им научные знания, организовывать их. Такие люди создают научные школы, ученые общества, институты. Их деятельность приумножается в трудах тысяч воспи-

танных ими учеников. Именно к таким людям относится П.П. Копняев».

Время подтвердило справедливость этих слов. Представители многих поколений электротехнической школы, основу которой заложил П.П. Копняев, внесли огромный вклад в электрификацию страны, автоматизацию производства, в развитие электротехнической науки в Украине, стали основателями новых научных направлений и школ, видными учеными, профессорами, руководителями научно-исследовательских институтов, предприятий и производств.

В. КЛЕПИКОВ, д. т. н., профессор, Е. ТВЕРИТНИКОВА, к. ист. н., доцент.

Эта публикация — газетный вариант статьи, которая будет напечатана полностью в специальном тематическом выпуске Вестника НТУ «ХПИ» «Автоматизированные электромеханические системы и силовая электроника и энергоэффективность».

Цитаты из воспоминаний современников профессора П.П. Копняева приводятся по их публикации в газете «Ленінські кадри» (ныне «Політехник») от 27 февраля 1967 г.



Электрокорпус в наши дни.





НТУ «ХПІ» зберігає свої позиції у Top Universities by Google Scholar Citations

Опубліковано оновлену редакцію (версія 4.01 beta, липень 2017 р.) глобального рейтингу Top Universities by Google Scholar Citations (<http://www.webometrics.info/en/node/169>). НТУ «ХПІ», у порівнянні з попередньою редакцією (3,0), збільшив кількість цитувань на 3,496. Станом на липень 2017 університет має загальну кількість цитувань 14489, що відповідає 1870 місцю у світі, та зберігає за собою 5 місце серед вузів України. Світовим лідером є Harvard University з кількістю цитувань 1734533.

За даними Google Scholar Citations (GSC) загальна кількість окремих профілів науковців у системі налічує близько одного мільйона, а кількість профілів університетів складає понад 5000. Цей рейтинг є експериментом наукової лабораторії Cybermetrics Lab (Ispania, <http://internetlab.cchs.csic.es>).

Основними даними, що ідентифікують академічну або наукову установу, є офіційна назва університету та корпоративна електронна пошта (основний домен університету) у профілі автора. Відповідальність за достовірність

даних власного профілю несе сам автор (додає лише власні документи, має один профіль). Особливості відбору профілів та підрахунку показників викладені на сторінці рейтингу. Деякі з них: показники для окремих профілів (журнали, відділи, групи) виключені та не враховуються; профілі без імен авторів латинськими буквами можуть бути виключені; академічні посади або підрозділи після імені додавати не потрібно.

Автори рейтингу сліdkують за достовірністю даних. Тому, у випадку виявлення випадків включення до профілю університету профілів учених, які не належать до установи, або включення в профілі учених документів іншого автора, установа буде покарана та вилучена з рейтингу Top Universities by Google Scholar Citations.

Google Scholar Citations проводить підрахунки показників цитованості на основі даних, що проіндексовані та обов'язково присутні у системі на даний час. Тому, на відміну від показників наукометричних систем Web of Science та Scopus, показни-

ки Google Scholar Citations можуть як збільшуватися, так і зменшуватися.

Для збереження показників та позицій кожного вченого і відповідно університету доцільно виконувати прості правила:

- забезпечувати коректні та достовірні дані у власних профілях учених Google Scholar Citations («Рекомендації по реєстрації в Google Scholar Citations» http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/21556/1/Glavcheva_Registratsiya_v_Google_2016.pdf);

- публікувати документи в електронному репозитарії Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»;

- забезпечувати індексацію академічних текстів університету;
- приділяти особливу увагу відбору видання для публікації.

Докладніше — на сайті науково-технічної бібліотеки у розділі «Наука».

Ю. Главчева,
заступник директора бібліотеки.

ВІДПОЧИНОК ПОЛІТЕХНІКІВ

Літо–2017: враження й підсумки

Закінчилося літо, а з ним і сезон відпусток та шкільних канікул. Цей період політехніки та члени їх сімей провели, як завжди, яскраво та з користю. Дякуючи постійній підтримці ректорату та профспілкових комітетів співробітників і студентів нашого університету, всі бажаючі політехніки змогли відпочити у спортивно-оздоровчому таборі «Політехнік».

«У цьому році до літньої Фігуровки приїхало близько 170 чоловік, серед яких біля 50 — це співробітники університету та члени їх сімей, — говорить голова профспілкового комітету співробітників А.І. Фомін. — А вже і адміністрація університету, і наш профком завжди приділяють особливу увагу оздоровленню та відпочинку політехніків. Дуже важливим напрямком нашої роботи є також оздоровлення дітей співробітників ХПІ в дитячих таборах відпочинку за пільговими путівками. У 2017-му додому повернулося 58 задоволених та щасливих дітей, батьки яких дуже вдячні за нашу допомогу. А вже 30% вартості путівок було компенсовано за рахунок проф-



спілкового бюджету. Вперше в цьому році підтримали ми і 17 співробітників вузу, які отримали санаторно-курортні путівки. 30% їх вартості ми теж компенсували».

Наталія Себякіна, методист II категорії навчально-методичного відділу договірної та практичної підготовки: «Моя донька Тетяна вже не вперше їздить до дитячих таборів відпочинку і завжди повертається переповненою позитивними емоціями та яскравими враженнями. Я вдячна ректорату та профспілковому комітету співробітників за допомогу у придбанні пільгових путівок!».

Ігор Гаєвий, редактор газети «Політехнік»: «Мій доньці 10 років, і цього року ми з дружиною вперше ризикнули відправити її до дитячого табору, про що зараз анітрошки не жалуємо! За три тижні вона стала більш самостійною і організованою, знайшла там багато друзів. Тільки-но переступивши поріг рідної домівки, вона висловила бажання поїхати до табору і наступного року. Приємно бачити радісну дитину, яка здорово та класно відпочила. Від імені всіх батьків дякую профкому співробітників за якісний відпочинок наших дітей!».

Нагадаємо, що в 2017-му табір працював з 10 липня по 22 серпня, за цей час відбулося 3 зміни. В цьому велика заслуга різних господарських служб, підпорядкованих проректору М.І. Гасанову. Їх співробітники чітко та оперативно підготували табір до сезону-2017. Його особливістю було те, що відпочиваючі мали можливість замовляти меню харчування, яке готували кухарі нашого комбінату громадського харчування «Славутин». Додатково на території табору працював і буфет. Порадував відпочивальників знову облаштований пляж, на який заздалегідь був завезений свіжий, чистий пісочок. Ніхто не нудьгував вечорами — сеанси в літньому кінозалі, виступи художніх колективів Палацу студентів, спортивні змагання — ними були сповнені дні й вечори відпочинку в таборі «Політехнік». Майже на всій території табору були розташовані діючі точки Wi-Fi, постійно працював душ з гарячою водою.

Сезон-2017 у спортивно-оздоровчому таборі «Політехнік» закінчено. Та вже сьогодні розпочалася робота з підготовки до сезону-2018. Сподіваємося, що він принесе нам багато нового та цікавого!

І. Гаєвий.



Мы открыты и ждем вас!

Для зрителей — любителей хорового пения — изюминкой концертов Камерного хора им. А. Петросяна было участие в них оригинального коллектива под названием «Хор одиноких сердец сержанта Пеппера» (ХОССП).

Его визитной карточкой были и остаются кавер-версии рок и поп-хитов в оригинальном исполнении. Несколько лет хор функционировал во Дворце студентов на общественных началах как рок-лаборатория при Камерном хоре им. А. Петросяна, а в начале прошедшего учебного года стал одним из 20 самостоятельных коллективов Дворца студентов НТУ «ХПИ».

25 мая 2017 года состоялся сольный концерт ХОССП, который стал своего рода «боевым крещением» коллектива в стенах ХПИ (на снимке). Зрители бурно аплодировали хору с таким нетрадиционным, романтичным названием, который показал сочетание традиций академического исполнения с любовью к классическому року, песнями народов мира и вдохновенным исполнением. В арсенале хора — 25 голосов и фортепиано. Все аранжировки для хора пишет его бессменный руководитель и концертмейстер Анна Минакова.

Лично для меня и для нашего коллектива в целом этот концерт имел огромное значение, так как собрал в зале более 800 человек. Мы в первый раз выступали во Дворце студентов с сольным концертом и пели для такой широкой аудитории. Очень радостно было видеть на концерте

не только наших постоянных слушателей и поклонников нашего коллектива и хоровой музыки, но и многих студентов, преподавателей и сотрудников НТУ «ХПИ». Необычайно теплый приём огромного зала, полного зрителей, несколько песен на бис, приятные слова директора дворца А.Ф. Марушенко и председателя профкома студентов С.Н. Мастерного — все это действительно вдохновило нас на дальнейшее творчество. После концерта всех нас переполняли сильные эмоции. Ведь мы очень серьезно готовились и переживали, т. к. для нас это было своего рода знакомство вуза с нашим коллективом, которое, к всеобщей радости, прошло очень успешно.

Мне очень приятно, что я попала в хор несколько лет назад, и я очень рада нашему сольному концерту в родном вузе. От имени коллектива я благодарю руководство Дворца студентов и ректорат НТУ «ХПИ» за поддержку, за возможность развиваться, представлять свое искусство и делиться им.

Впереди новый творческий сезон. Мы приглашаем на репетиции всех талантливых людей, которые любят музыку, хоровое пение и разделяют наше творчество. Мы открыты и ждем вас!

Елена Могило,
участница ХОССП,
преподаватель
кафедры «Менеджмент
внешнеэкономической
деятельности и финансы».

Марія Сирку (0-466):

«Частина моїх канікул пройшла в таборі «Політехнік». Я бувала тут і раніше, навесні, за запрошенням тренера з вільної боротьби Андрія Євтіфєєва. Влітку ж я приїхала до Фігуровки по путівці та жила в комфортному корпусі.

Тут я не тільки чудово відпочила, а й поліпшила свою фізичну форму! За це велике спасибі тренеру, який навантажував нас, наприклад, 10-кілометровим кросом, індивідуальною програмою тренувань. Дуже вдячна кухарям за смачну і корисну їжу, великі порції та добавки! І, звичайно ж, дякую адміністрації табору за організацію культмасових заходів, спортивних змагань і т. ін. Я провела час у веселій та цікавій компанії. Як чудово разом із друзями подивитися цікавий фільм та ще й на природі, під зоряним небом!»

Іван Саміло (ЕМБ-34а):

«Цього літа я вперше побував у «Політехніку». Це прекрасне місце для відпочинку: свіже повітря, ліс, річка, добра компанія друзів допомагають відновитися і набратися сил перед початком навчального року. Мені дуже сподобалися просторі і світлі кімнати в корпусі, всі будови на території розташовані компактно, що дуже комфортно для відпочиваючих. Йдеться про душову, де постійно була гаряча вода, ідально, де годували смачно і ситно, а головне — вчасно. В прекрасному стані були спортивний зал і майданчики, сцена для виступів колективів Палацу студентів. Чітко працював медпункт.

Кожного дня на нас чекали насичені тренування, після яких можна було поплавати в річці і засмагати на пляжі. Постійно проводилися цікаві змагання з шахів, шашок, настільного тенісу, волейболу, футболу, естафети та багато іншого, за перемогу в яких студенти отримували нагороди. А ввечері всі дружно йшли на дискотеку або дивилися улюблені фільми на великому екрані.



Відпочинок у веселому колективі, дружня атмосфера, чистота і затишок — все це забезпечило нам гарний настрій. Ми дуже вдячні адміністрації табору, його відповідальним, добрим і чуйним співробітникам. Велике спасибі моєму тренеру з вільної боротьби Андрію Євтіфєєву, який познайомив мене з цим чудовим місцем! Фігуровка — це тільки позитивні емоції! Я дуже хочу приїхати сюди знову!»

Олег Григор'єв (СГТ факультет):

«В цьому році я став студентом ХПІ кафедри фізвиховання. Вже 8 років займаюсь вільною боротьбою і хотів би продовжити свою спортивну кар'єру саме в Харківському політесі. Моє знайомство з університетом почалося в тому числі, з табору «Політехнік», куди мене запросив мій тренер Андрій Євтіфєєв. Про це чудесне місце мені розповіли мої друзі з рідного міста Лозова Єгор та Ілля.

Два тижні мого перебування у Фігуровці були досить насиченими. Це, наприклад, ранкова зарядка, дуже схожа на повноцінне тренування, заняття на килимі, кроси, плавання, підняття гіри. Запам'яталося мені тренування разом з дівчатами, адже до цього такого досвіду у мене не було. Був приємно вражений тим, що дівчата майже на рівних працювали з хлопцями. Довелося мені попрацювати і з ще одним тренером — Ігорем Поляковим.

Дуже вдячний тим, хто організував відпочинок у Фігуровці, тренерам та новим друзям, з якими весело та корисно провів час!».



Газета «Політехнік» виходить 1 раз на 2 тижні

Web-адреса: <http://polytechnic.kpi.kharkov.ua>

E-mail: zemljanskaja@kpi.kharkov.ua

Свідцтво про державну реєстрацію ХК № 166 від 31 березня 1994 р.
Засновник видання — ХДПУ. Розповсюджується безкоштовно.

Адреса редакції: 61002, Харків-2, вул. Кирпичова, 2.
Ректорський корпус, тел. 707-62-25; 25-25.

Виготовлювач ТОВ «Золоті сторінки»
вул. Маршала Бажанова, 28, м. Харків, 61002, тел./факс (057) 701-0-701
Свідцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 276 от 12.12.2000 р.
Тир. 3000. Зам. 1123.

Редактор
І. ГАЄВИЙ